

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2740

Vragen van het lid **Podt** (D66) aan de Minister van Asiel en Migratie over de *Zembla uitzending «Gevlucht en verwaarloosd» van 16 maart 2025* (ingezonden 19 maart 2025).

Antwoord van Minister **Keijzer** (Asiel en Migratie) (ontvangen 16 juli 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1974.

Vraag 1

Hoe vaak heeft Nidos de afgelopen twee jaar aan de bel getrokken of gerapporteerd dat de werkdruk te hoog was en de workload te hoog was? Wat is daar vanuit uw ministerie mee gedaan?

Antwoord 1

Door de hoge instroom van amv is de druk op Nidos sinds 2022 in korte tijd snel toegenomen. Het Ministerie van Asiel en Migratie bespreekt de caseload onder jeugdbeschermers gedurende het jaar doorlopend tijdens reguliere overlegmomenten met Nidos. Nidos heeft de afgelopen jaren tijdens deze overlegmomenten aangegeven dat de caseload onder jeugdbeschermers hoog is, maar dat men niet over de wettelijke ondergrens heen is gegaan of dreigde te gaan. Dit is ook in 2024 bevestigd in een werklasteronderzoek dat inzicht geeft in de werkzaamheden en de tijdbesteding van de jeugdbeschermers van Nidos.

Nidos heeft op basis van de signalen vanuit de jeugdbeschermers over de snel toegenomen werkdruk de werkzaamheden aangepast. Nidos heeft tijdelijke minimale eisen voor de voogdijbegeleiding vastgesteld. Dit is vanuit Nidos gecommuniceerd aan het Ministerie van Asiel en Migratie. Nidos heeft daarnaast de afgelopen jaren continu nieuwe jeugdbeschermers geworven. Omdat deze werving van nieuwe jeugdbeschermers redelijk goed verliep, zijn vanuit het Ministerie van Asiel en Migratie geen aanvullende maatregelen genomen.

De afgelopen maanden is de instroom van amv afgenomen, waardoor de druk op de jeugdbeschermers van Nidos enigszins is afgenomen. Vanzelfsprekend blijf ik de druk op de jeugdbeschermers samen met Nidos monitoren, zodat ook in de toekomst eventuele passende maatregelen genomen kunnen worden wanneer de druk op de jeugdbeschermers weer zou toenemen.

Vraag 2

Welke rapportages zijn er in de loop van de jaren geweest die hebben gewezen op de problemen bij de opvang en begeleiding van minderjarige vreemdelingen, zoals het rapport van de Commissie De Winter (2019) dat in de uitzending wordt genoemd, maar ook de rapportages van de kinderm-budsman over de situatie van alleenstaande minderjarigen in Ter Apel (2022)? Kunt u per rapport aangeven welke aanbevelingen niet zijn overgenomen en waarom niet?^{1 en 2}

Antwoord 2

De afgelopen jaren zijn verschillende rapporten verschenen over de opvang en begeleiding van amv, zoals de bovengenoemde rapporten van de Commissie de Winter, de rapportages van de kinderm-budsman, de Inspectie van Justitie en Veiligheid³, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd⁴ en maatschappelijke organisaties⁵. In zijn algemeenheid is de strekking van deze rapporten dat de (kwaliteit van de) opvang en begeleiding van amv door de hogere instroom van amv de afgelopen jaren en de algehele druk op de opvang van asielzoekers niet aan de minimale kwaliteitsnormen voldoet. Tevens benoemen deze rapporten dat de toegang tot onderwijs, zorg en voorzieningen reden tot zorg zijn. De reacties op deze rapporten zijn eerder met uw Kamer gedeeld.

Vraag 3

Klopt het dat er in het rapport van de Commissie De Winter eerder is gewaarschuwd voor de risico's op onderling geweld en suicide wanneer de groepsgrootte te groot wordt? Waarom wordt er in dit licht niet, net als bij reguliere jeugdzorg, gekozen om juist toe te werken naar kleinere groepen?

Antwoord 3

Ik onderstreep het belang van het opvangen van amv in kleinschalige voorzieningen. Dit is eveneens het uitgangspunt van het amv-opvangmodel. Het amv-opvangmodel gaat er vanuit dat amv circa zeven weken in een procesopvanglocatie (poa) van het COA verblijven. Helaas is dit door de druk op de amv-opvangcapaciteit momenteel in de praktijk aanzienlijk langer. De verblijfsduur in de poa is zo kort mogelijk, omdat amv hier in grotere groepen van 50 jongeren samenleven. Door het tekort aan locaties was het COA de afgelopen periode genoodzaakt om op sommige locaties het aantal opvangplekken (tijdelijk) te verhogen tot 80 en soms zelfs tot 100. Indien de amv een verblijfsvergunning krijgt, wordt hij na zijn verblijf in de poa doorgeplaatst naar de kleinschalige opvang (kso) van Nidos. Zie het antwoord op vraag 7 voor meer informatie hierover. Indien de asielaanvraag van de amv wordt afgewezen, stroomt hij door naar een kleinschalige woonvoorziening van het COA. Hier verblijven amv in groepen van 16 tot 20 jongeren. Door de lange doorlooptijden bij de IND en het tekort aan voldoende duurzame opvangplekken stond de amv-opvangcapaciteit bij COA en Nidos de afgelopen jaren flink onder druk. Door de lagere instroom van amv de afgelopen periode komt er momenteel enigszins ruimte in de opvangcapaciteit voor amv.

¹ Rijksoverheid, 12 juni 2019, «Eindrapport Commissie Onderzoek – De Winter: kinderen werden vanaf 1945 in de jeugdzorg onvoldoende beschermd tegen geweld», <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/06/12/eindrapport-commissie-onderzoek---de-winter-kinderen-werden-vanaf-1945-in-de-jeugdzorg-onvoldoende-beschermd-tegen-geweld>

² Kinderombudsman.nl, 7 november 2022, «Nog steeds sprake van kinderrechtschendingen in Ter Apel», <https://www.kinderombudsman.nl/nieuws/nog-steeds-sprake-van-kinderrechtenschendingen-in-ter-apel>

³ Inspectie Justitie en Veiligheid, 19 juni 2024, Brief Veiligheidssituatie COA locatie Ter Apel, <https://www.inspectiejenv.nl/toezichtgebieden/migratie/documenten/brieven/2024/06/19/brief/veiligheidssituatie-coa-locatie-ter-apel>

⁴ Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Brief Inspecties over asielopvang, 1 november 2023, <https://www.igj.nl/onderwerpen/zorg-opvang-alleenstaande-jongeren-niet-op--ordevoor/asielzoekers/nieuws/2023/11/01/vertraagde-medische-intake-van-asielzoekers>

⁵ Kinderrechten.nl, 22 oktober 2024, «Kinderrechtencollectief: 65% meer kinderen in noodopvang is onacceptabel», <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechtencollectief-65-meer-kinderen-in-noodopvang-is-onacceptabel/>

Vraag 4

Welke afspraken zijn er met Nidos over de frequentie waarmee voogden hun kinderen minimaal zien? Kan het voorkomen dat kinderen bijvoorbeeld maar éénmaal per maand worden gezien, zoals in de uitzending wordt gezegd? Zo ja, wat gaat u hieraan doen?

Antwoord 4

De jeugdbeschermers van Nidos zien de jongeren in ieder geval maandelijks. Op opvanglocaties voor amv heeft Nidos een kantoor, waarmee Nidos amv vaker kan zien. Bij extra kwetsbare jongeren is het contact frequenter; deze jongeren worden wekelijks gezien. Er is daarnaast ook nauw contact tussen de voogd en de jongere door middel van telefoongesprekken, appjes of mails. Daarnaast gaan jeugdbeschermers mee met bezoeken aan de IND, (huis)arts, school of de advocaat.

Vraag 5

Welke afspraken zijn er met Nidos en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) over de begeleiding op woongroepen (op COA-locaties en in kleinschalige woonvoorzieningen)? Hoe vaak worden kinderen gezien? Kan het voorkomen dat er enkele weken geen begeleiding is, zoals in de uitzending wordt gezegd? Zo ja, wat gaat u hieraan doen?

Antwoord 5

Jongeren die in de amv-opvang van COA verblijven zijn altijd in beeld bij de begeleiders van het COA. Er vindt tweemaal per dag inhuysregistratie plaats, indien een jongere niet wordt aangetroffen wordt er navraag gedaan over de afwezigheid. Indien de jongere twee maal binnen de 24 uur niet aanwezig is, wordt er telefonisch contact opgenomen met de amv en de jeugdbeschermers van het Nidos. Verdere afwezigheid leidt tot een vermissingsmelding bij de politie.

Voor de begeleiding vanuit Nidos verwijs ik naar het antwoord op vraag 4 en vraag 7.

Vraag 6

Deelt u de mening dat de «opvanglocatie» in Delft, zoals deze in de uitzending te zien is, ongeschikt is voor opvang, laat staan voor de opvang van kinderen? Hoeveel kinderen worden op deze en vergelijkbare opvanglocaties opgevangen? Wat wordt hieraan gedaan?

Antwoord 6

Ik deel de mening dat de noodopvanglocatie aan het Manderspark in Delft geen geschikte locatie voor de opvang van kinderen is. De locatie is in september 2022 geopend en de bedoeling was dat deze locatie vijf maanden open zou blijven. Vanwege de hoge druk op de opvanglocaties in de rest van het land is deze noodlocatie destijds snel opgezet en langer opengebleven. Het opvanggedeelte bestemd voor amv op deze locatie is in augustus vorig jaar gesloten. Dit was een bewuste keuze, ook vanwege de omstandigheden die niet ideaal waren voor deze jongeren. Onlangs is gestart met een grondige verbouwing van onder meer het amv-deel van de locatie om de leefomstandigheden te verbeteren. Hierna zijn er nieuwe (volwassen) bewoners in enkele van de gebouwen getrokken. De renovatie heeft enige tijd op zich laten wachten omdat COA tegelijkertijd in gesprek was met de gemeente over duurzame opvang in Delft. De jongeren zijn verplaatst naar een hotel in Delft, zodat zij hun sociale netwerk konden behouden en onderwijs konden vervolgen.

De omstandigheden in noodopvanglocaties verschillen onderling fors, sommige doen niet onder voor die van een reguliere locatie. Op dit moment (stand 19 mei 2025) verblijft 48% van de amv die bij het COA zitten op noodopvanglocaties. Het gaat hierbij om 41 noodopvanglocaties. Het COA wil van deze noodlocaties af en zet in op duurzame, structurele opvang voor deze kwetsbare doelgroep, maar is daarbij afhankelijk van het aanbod van gemeenten.

Vraag 7

Waarom wordt gekozen voor kleinschalige opvang waarbij minderjarigen worden begeleid door iemand die niet in het pand of op het terrein aanwezig is? Op welke manier is dit te vergelijken met jongeren uit de reguliere jeugdzorg?

Antwoord 7

Binnen de kso van Nidos wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende vormen. Binnen alle drie de woonvormen staat de zelfredzaamheid van de jongeren centraal. Zij worden op deze locaties door Nidos begeleid richting integratie in Nederland en een zelfstandig leven als volwassene. Amv worden afhankelijk van hun mate van zelfredzaamheid in een van de drie opvangvormen geplaatst. De eerste betreft de kinderwoongroep, hier verblijven 9 tot 12 jongeren. Zij ontvangen hier 24 uur per dag begeleiding. Deze woonvorm is bedoeld voor amv die continue begeleiding en hulp nodig hebben bij hun dagelijkse bezigheden. De tweede woonvorm betreft de kleinschalige wooneenheid. Hier verblijven 3 tot 5 jongeren die minimaal zeven uur per week begeleiding per jongere ontvangen buiten schooltijden. Nidos is 24 uur per dag bereikbaar. Deze woonvorm is bedoeld voor jongeren die al meer zelfredzaam zijn, maar nog hulp nodig hebben bij bijvoorbeeld administratieve zaken. De derde woonvorm betreft de kleinschalige wooneenheid +, hier verblijven zes tot acht jongeren die minimaal 11,25 uur per week begeleiding per jongere ontvangen buiten schooltijd. Nidos is 24 uur per dag bereikbaar. Dit is een tussenvorm waarbij meer begeleiding mogelijk is dan op een kleinschalige wooneenheid, maar waar ook de zelfredzaamheid van jongeren centraal staat.

De opvang van amv kan niet een-op-een met de opvang van jongeren binnen de reguliere jeugdzorg vergeleken worden. Jongeren worden binnen de residentiële jeugdzorg opgevangen vanuit een zorgoogpunt, omdat er problemen zijn binnen het gezin of omdat er sprake is van gedragsproblematiek bij de jongere. Dit is bij de doelgroep van Nidos in de meeste gevallen niet aan de orde. Bij de doelgroep van Nidos geldt dat zij door Nidos als tijdelijk voogd begeleid worden richting integratie in Nederland of terugkeer naar het land van herkomst.

Vraag 8

Klopt het dat er sprake is (geweest) van pleeggezinnen waarin kinderen moesten werken, waarin kinderen onvoldoende eten kregen, dat kinderen zijn achtergelaten terwijl pleegouders op vakantie waren en kinderen zijn geplaatst in criminele gezinnen? Zo ja, wat gaat u eraan doen om te zorgen dat dit nooit meer gebeurt?

Antwoord 8

Allereerst wil ik een duidelijk onderscheid aanbrengen tussen opvanggezinnen enerzijds en pleeggezinnen anderzijds. Amv die bij aankomst in Nederland jonger zijn dan 15 jaar, worden in beginsel opgevangen in opvanggezinnen die door Nidos worden gevonden en gescreend. Indien geen passend opvanggezin gevonden kan worden, kunnen jongeren in de leeftijd van 13 en 14 jaar tot het verkrijgen van een verblijfsvergunning ook opgevangen worden door het COA. Amv worden dus niet opgevangen in pleeggezinnen zoals bedoeld in de Jeugdwet.

Ten aanzien van bovenstaande vraag geeft Nidos aan de geschetste casuïstiek niet te herkennen. Mocht hier bij een opvanggezin sprake van zijn, dan zal Nidos direct handelen en het kind indien nodig bij een ander opvanggezin of op een andere opvangplek onderbrengen.

Vraag 9

Klopt het dat er al eerder zorgen waren over 40% van de pleeggezinnen? Waarom zijn vermoedens over ongeschikte gezinnen niet doorgelopen bij de Inspectie Jeugd en Gezin? Waarom is daar (klaarblijkelijk) niet op gehandeld?

Antwoord 9

Het klopt niet dat er bij Nidos zorgen leefden over 40% van de opvanggezinnen. Mogelijkerwijs doelt dit percentage op het percentage van 38% van de amv's dat na plaatsing is verhuisd uit een gezin anders dan uitstroom op of na het 18e levensjaar.

In de meeste gevallen zijn deze verhuizingen een gevolg geweest van het ten einde komen van de beschikbaarheid van een gezin of het beschikbaar komen van een reguliere opvangplek bij COA of Nidos, waardoor de jongere doorgeplaatst kon worden. Om de druk op de amv-opvang van COA te verlichten, hebben Nidos en COA het afgelopen jaar in gezamenlijkheid meer ingezet op verblijf van amv in opvanggezinnen of binnen het eigen netwerk van de amv. Zo is aan iedere amv bij aankomst in Ter Apel gevraagd of hij of zij binnen het eigen netwerk opgevangen kan worden. Dit ging vaak over tijdelijke opvang, waardoor zij daarna weer verder konden naar een opvanggezin.

Deze verhuizingen kunnen daarnaast een gevolg geweest zijn van een mismatch tussen jongere en het gezin. In sommige gevallen zijn deze verhuizingen het gevolg geweest van signalen over onveilige leefomstandigheden. Indien er signalen waren van problemen tussen de amv en het gezin, is door Nidos gezocht naar een passende oplossing. Uitplaatsing is echter niet altijd een mogelijkheid geweest wegens de overbezette capaciteit onder opvanggezinnen. In deze gevallen zijn de gezinnen intensief door Nidos begeleid. Hierbij moet benadrukt worden dat in het geval een onveilige situatie wordt aangetroffen of ontstaat, er altijd een passend alternatief voor de opvang in het gezin is gevonden.

Vraag 10

Klopt het dat kinderen opnieuw zijn geplaatst bij eerder ongeschikt bevonden pleegouders? Hoe kan dit?

Antwoord 10

Amv worden niet geplaatst in opvanggezinnen die na de screening ongeschikt zijn verklaard. Wel kan het zijn dat de omstandigheden bij een potentieel opvanggezin zijn gewijzigd, waardoor het opvanggezin geschikt is geworden. Wanneer een gezin na veranderde omstandigheden opnieuw beoordeeld wordt op geschiktheid, wordt altijd een veiligheidscheck gedaan en volgt een screening. Indien het gezin na deze nieuwe screening geschikt wordt bevonden, kan een amv hier veilig worden geplaatst. Voor verdere informatie over de manier waarop opvanggezinnen gescreend worden verwijs ik naar het antwoord op vraag 11.

Vraag 11

Op welke wijze worden pleeggezinnen gescreend? Wie houdt toezicht op de pleeggezinnen en op welke wijze? Gelden hier andere regels dan in de reguliere pleegzorg? Zo ja, waarom?

Antwoord 11

Wanneer een gezin zich bij Nidos aanmeldt om opvanggezin te worden, wordt door Nidos zorgvuldig onderzocht of het gezin geschikt is om amv op te vangen. Hierbij worden verschillende onderdelen doorlopen. Zo wordt een Veiligheidscheck uitgevoerd en wordt een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) bij de Raad voor de Kinderbescherming aangevraagd voordat plaatsing kan plaatsvinden. Er vinden meerdere huisbezoeken plaats en er zijn gesprekken met de potentiële opvangouders om inzicht te krijgen in hun motivatie, opvoedingsstijl en gezinsdynamiek. Daarnaast wordt een referentencheck uitgevoerd, waarbij informatie wordt ingewonnen bij drie referenten: twee onafhankelijke en één uit het persoonlijke netwerk van de opvangouders. Ook wordt de woning gecontroleerd op geschiktheid en veiligheid, inclusief de aanwezigheid van kindvriendelijke voorzieningen. Er wordt in kaart gebracht of opvangouders kunnen aansluiten bij de behoeften van de jongere, of de ouders financieel stabiel zijn en of zij beschikken over een sociaal netwerk die hen in voldoende mate kan ondersteunen. Een gezin wordt tevens beoordeeld op de bereidheid en het vermogen om samen te werken met jeugdbescherming en andere instanties.

Na de screening wordt beoordeeld of het opvanggezin een veilige, stabiele en pedagogisch geschikte omgeving kan bieden. In sommige gevallen is later een aanvullende screening noodzakelijk. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn wanneer een netwerkgezin de overstap wil maken naar een poolgezin, wanneer er een nieuw gezinslid in het opvanggezin komt wonen of bij ingrijpende gebeurtenissen zoals een scheiding, werkloosheid of ernstige ziekte. De aanvullende screening richt zich dan op de impact van deze

veranderingen op de draagkracht en draaglast van de opvangouders en de gevolgen voor de jongere. In de reguliere pleegzorg geldt een vergelijkbare screening. Ook bij (reguliere) pleegzorg geldt namelijk dat de aspirant-pleegouders in het bezit dienen te zijn van een door de Raad voor de Kinderbescherming afgegeven VGB, naast andere wettelijke eisen, zoals dat de aspirant-pleegouders minimaal 21 jaar oud zijn. Vervolgens voert de pleegzorgorganisatie het pleegouderonderzoek uit in de vorm van een intensief voorbereidings- en screeningstraject. Hierin wordt beoordeeld of een pleeggezin geschikt is om een pleegkind te verzorgen en op te voeden. Onderdeel van dit traject zijn onder meer het bijwonen van een voorlichtingsbijeenkomst, het volgen van een (groepsgevoerd) voorbereidingsprogramma, het afleggen van huisbezoeken door de pleegzorgaanbieder en het opstellen van een rapportage door de pleegzorgaanbieder. Pas wanneer een aspirant-pleegouder het voorbereidings- en screeningstraject met goed gevolg heeft afgerond, kan de aspirant-pleegouder een pleegouder worden.

Vraag 12

Waarom is er geen sprake van een pleegzorgbegeleider? Bent u bereid te kijken of deze kan worden opgenomen om het toezicht op en de begeleiding van pleeggezinnen te verbeteren?

Antwoord 12

Omdat het voogdijschap van amv specifieke kennis en ervaring vraagt, is er in de Jeugdwet voor gekozen de positie van Nidos als landelijk werkende voogdijinstelling te behouden. Ondanks deze specifieke kennis is ervoor gekozen om de kwaliteitszorg in de uitvoering van de voogdijtaken door Nidos zoveel als mogelijk op hetzelfde kwaliteitskader – het zogenaamde normenkader – als van reguliere GI's, te baseren. Daarnaast is Nidos ook verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van de amv. Het gaat hierbij dus niet om reguliere pleegzorg door pleegzorgaanbieders. Daarnaast worden amv, zoals ik eerder benoemde, niet opgevangen in pleeggezinnen, maar in opvanggezinnen.

Bij Nidos zijn jeugdbeschermers vrijgesteld voor OWG (opvang in gezinsverband)-taken. Deze personen werken faciliterend voor en ondersteunend aan de voogdij. De kerntaken van deze OWG-werkers zijn het werven en screenen van opvanggezinnen, het screenen van familie of netwerkplaatsingen en het matchen van kinderen die worden aangemeld. De OWG-werker heeft een rol met betrekking tot het onderhoud van de opvanggezinnen. Ook heeft de OWG-werker een beperkte begeleidings- en ondersteuningstaak ten opzichte van de gezinnen. De begeleidingstaak is grotendeels belegd bij de jeugdbeschermers van de geplaatste kinderen.

Ik vind het belangrijk dat Nidos zijn taken op het gebied van opvang en de begeleiding van opvanggezinnen goed uitvoert en het belang van het kind als uitgangspunt hanteert. Hier zie ik dan ook op toe. Daarnaast voert de Inspectie van Gezondheidszorg en Jeugd toezicht uit op Nidos. Ik vind het daarnaast belangrijk dat er inhoudelijke goede aansluiting is van Nidos op de reguliere jeugdzorg- en jeugdbeschermingsorganisaties. Hier zal ik samen met de Staatssecretaris Rechtsbescherming nader naar kijken.

Vraag 13

Op welke termijn is er – met alle nu lopende onderzoeken – duidelijkheid over de geschiktheid van de bestaande pleeggezinnen en locaties? Waar kunnen kinderen, pleegouders en andere betrokkenen terecht met vragen hierover?

Antwoord 13

Nidos is verantwoordelijk voor het beoordelen van de geschiktheid van opvanggezinnen en de kwaliteit van kleinschalige locaties. De IGJ voert regulier toezicht uit bij Nidos en richt zich daarbij op de wettelijke voogdijtaken die Nidos heeft voor amv. Momenteel voert Nidos een intern onderzoek uit naar de geschiktheid van de opvanggezinnen door met deze gezinnen en de daar verblijvende jongeren in gesprek te gaan. De tussenresultaten van dit

onderzoek zijn op 13 mei jl. gepubliceerd op de website van Nidos.⁶ Nidos concludeert in dit tussenrapport dat het overgrote deel van de jongeren in een stabiele en veilige omgeving woont. Tegelijkertijd zijn er ook aandachtspunten gesignaleerd. Zo waren er bij ruim tien procent van de jongeren zorgen over het mentaal welzijn. Bij één procent was sprake van signalen die raken aan veiligheid. Nidos heeft waar nodig direct actie ondernomen. In veel gevallen waren deze signalen al bekend en zijn ze opgepakt binnen de bestaande werkprocessen. Ik ben en blijf met Nidos in gesprek over de uitkomsten van dit onderzoek en ik zal erop toezien dat passend vervolg wordt gegeven aan de uitkomsten.

Daarnaast heeft de IGJ begin dit jaar risicogestuurd toezicht opgestart. De resultaten zijn op 1 juli 2025 gepubliceerd en uw Kamer wordt in een separate brief hierover geïnformeerd.

Uiteraard kunnen kinderen, opvangouders en andere betrokken met vragen terecht bij de jeugdbeschermers of diens leidinggevenden en zijn er conform wetgeving ook vertrouwenspersonen bij Nidos beschikbaar.

Vraag 14

Welke lessen die recent zijn getrokken uit de reguliere pleegzorg acht u ook relevant voor de pleegzorg bij deze kinderen?

Antwoord 14

Belangrijke bevindingen uit het inspectierapport naar de pleegzorg van het meisje in Vlaardingen waren dat er onvoldoende naar het meisje is geluisterd, dat er geen zicht was op haar veiligheid en ontwikkeling en dat de samenwerking tussen de betrokken organisaties onvoldoende was. Wanneer binnen de reguliere pleegzorg sprake is van een rechterlijke machtiging tot een uithuisplaatsing, vervullen zowel de Gecertificeerde Instelling als de pleegzorgorganisatie een rol in de veiligheid van een pleegkind. Voor amv's is dit anders, omdat bij Nidos deze verantwoordelijkheid in één hand is belegd, waarbij de opvang en begeleiding wel door verschillende medewerkers wordt uitgevoerd. Uiteraard geldt dat het ook voor Nidos belangrijk is goed te luisteren naar en zicht te houden op het kind.

Vraag 15

Waarom wordt er überhaupt voor gekozen om met deze kinderen en jongeren zo anders om te gaan dan met kinderen en jongeren in de reguliere jeugdzorg?

Antwoord 15

Zie ook het antwoord op vraag 7. Nidos is aangewezen als voogdijinstelling specifiek voor amv omdat deze doelgroep specifieke kennis vergt. Zo vraagt de amv-doelgroep om cultuursensitieve begeleiding en vraagt het om kennis van het vreemdelingenrecht. Ook is er – in tegenstelling tot de reguliere jeugdzorg – intensieve samenwerking nodig met de ketenpartners in de migratieketen. De toekomst van een amv kan, afhankelijk van of hun asielaanvraag wordt ingewilligd of niet, in Nederland of in het land van herkomst liggen. Nidos beschikt over kennis en ervaring over het begeleiden van amv richting integratie of terugkeer naar het land van herkomst. Door de voogdij en begeleiding van amv bij één organisatie te beleggen kan deze kennis en ervaring gecentraliseerd worden.

Verder vervult Nidos het voogdschap voor amv omdat er bij deze jongeren, anders dan bij de meeste jongeren in de reguliere pleegzorg, sprake is van een gezagsvacuüm; er zijn geen ouders of andere verzorgers in beeld om zorg te dragen voor de amv, althans niet in Nederland. De focus van Nidos ligt daarmee op een ander soort kinderschermingsmaatregel dan andere gecertificeerde instellingen, die meer gericht zijn op onveiligheid binnen een gezin of op een zorgbehoefte van de jongere.

Ik ben mij, samen met de Staatssecretaris Rechtsbescherming, ervan bewust dat de manier waarop dit georganiseerd is nadelen met zich kan meebrengen, bijvoorbeeld op het gebied van kennisdeling tussen Nidos en de andere gecertificeerde instellingen en het kunnen verdelen van de werklast.

⁶ Nidos, Nidos publiceert tussenrapport onderzoek jongeren in opvanggezinnen. <https://www.nidos.nl/nieuws/tussenrapport-onderzoek-jongeren-in-opvanggezinnen>

Vraag 16

Klopt het dat in veel andere landen de zorg voor minderjarigen die zonder ouders asiel hebben aangevraagd of gekregen, is belegd bij de reguliere jeugdzorg? Waarom is daar in Nederland niet voor gekozen? Welke voor- en nadelen ziet u aan het Nederlandse systeem versus het opvangen van minderjarigen in de reguliere jeugdzorg?

Antwoord 16

Zoals in de beantwoording van vragen 12 en 15 is aangegeven zijn er meerdere redenen waarom ervoor is gekozen Nidos als landelijk werkende instelling voor deze specifieke doelgroep aan te wijzen. Een belangrijk voordeel hiervan is dat de expertise die hiervoor nodig is, gecentraliseerd is. Een mogelijk nadeel kan zijn dat er minder aansluiting en uniformiteit is met de andere organisaties in de reguliere jeugdzorg. Opvanggezinnen en pleegzorggezinnen hebben een ander doel, maar hebben in de uitvoering ook overeenkomsten. Waar nodig wordt bekeken waar aansluiting en uniformiteit met de reguliere jeugdzorg nodig is. Dat heeft mijn aandacht. De aanname klopt niet dat de opvang en begeleiding van amv in andere landen overwegend bij reguliere jeugdzorgorganisaties is belegd. Verder is in veel Europese lidstaten geen nationale voogdijinstelling aangesteld die zich ontfenmt over het welzijn van de amv. In andere Europese lidstaten worden amv overwegend in asielopvang opgevangen die zich vervolgens in verschillende type opvang differentieert, zoals ook in Nederland.

Vraag 17

Wat vindt u van uitspraken in de documentaire als «we hebben niets beters» en «we moeten roeien met de riemen die we hebben»? Wat had de voogdijorganisatie hier in uw ogen anders moeten doen? Wat ziet u als de verantwoordelijkheid van het departement en de keuzes die er beleidsmatig zijn gemaakt?

Antwoord 17

Door de aanhoudende druk op de opvangcapaciteit voor amv en de hoge instroom van amv van afgelopen jaren stonden zowel COA als Nidos onder grote druk. Uw Kamer is bekend⁷ dat amv noodgedwongen zijn en worden opgevangen in noodopvanglocaties. De inzet van noodopvanglocaties voor amv en de daarbij behorende verhuisbewegingen zijn onwenselijk, omdat amv op deze locaties niet altijd de begeleiding krijgen die zij nodig hebben en omdat zorg en onderwijs door de verhuisbewegingen niet altijd goed gecontinueerd kan worden. De plaatsing van amv in noodopvanglocaties heeft noodgedwongen moeten plaatsvinden om te voorkomen dat amv helemaal geen bed tot hun beschikking zouden hebben. Ook zijn er noodgedwongen keuzes gemaakt in het aantal contactmomenten tussen jeugdbeschermers amv. Ook hierbij ben ik van mening dat dit onwenselijk is geweest, maar op dat moment niet anders kon.

Nidos en het COA zetten zich onverminderd in voor de goede opvang en begeleiding van amv. De structurele oplossing hiervoor ligt in het realiseren van voldoende structurele opvangplekken. Tot de situatie zich stabiliseert zijn het COA en Nidos genoodzaakt hun werk zo goed mogelijk uit te voeren binnen deze lastige omstandigheden.

Vraag 18

Bent u bereid in het licht van deze uitzending onmiddellijk te stoppen met de «tijdelijke maatregelen» ten aanzien van de opvang van kinderen die asiel hebben aangevraagd zoals die zijn ingezet door uw voorganger, zoals de vergroting van de groepsgrootte waarin kinderen worden opgevangen en het doorplaatsen van kinderen naar de volwassenenopvang wanneer zij 17 jaar zijn?

Antwoord 18

Omdat de laatste maanden ruimte is vrijgekomen in de amv-opvang, heeft het COA al in maart jl. het besluit genomen om de noodmaatregel van het doorplaatsen van amv van 17,9 maanden naar reguliere COA-locaties op te

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 19 637, nr. 3400.

schorten. Dit is reeds aan uw Kamer gecommuniceerd.⁸ Met het opschorten van deze maatregel ontvangen de amv in deze leeftijdscategorie weer de gewenste opvang en begeleiding, en kunnen zij beter worden voorbereid op verblijf in de reguliere opvang. Al is het COA daarbij helaas nog wel sterk afhankelijk van (vaak kortdurende) noodopvang. Ondanks het opschorten van deze maatregel blijft de mogelijkheid bestaan om de maatregel opnieuw in te zetten wanneer de capaciteitsdruk bij het COA hierom vraagt. Zoals aangegeven in de beantwoording van vraag 3 zijn daarnaast, bij gebrek aan voldoende (structurele) locaties, amv-locaties tijdelijk vergroot in omvang om het aantal amv op te kunnen blijven vangen.

Vraag 19

Bent u bereid om niet meer toe te staan dat kinderen worden gehoord door de IND zonder dat er een voogd aanwezig is, zoals eerder aan de Tweede Kamer beloofd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat een asielgehoor in principe in aanwezigheid van Nidos plaatsvindt. Wat het aanmeldgehoor betreft wordt Nidos door de IND geïnformeerd over de aanmelding van een amv en het moment waarop een aanmeldgehoor gaat plaatsvinden. Waar mogelijk zal een medewerker van Nidos het aanmeldgehoor bijwonen. Waar dit onverhoopt niet mogelijk is door overmacht bij Nidos, acht ik de overige procedurele waarborgen in de procedure voor amv's voldoende om te spreken van een zorgvuldige procedure. Ik hecht eraan om hier nogmaals te benadrukken dat de IND medewerkers die het aanmeldgehoor bij amv's afnemen, hiertoe zijn opgeleid. Als zij signalen bij de amv herkennen waardoor het gehoor niet zonder begeleiding kan worden voortgezet, zullen zij contact met Nidos opnemen en kan maatwerk worden geboden. Mocht ondanks voornoemde waarborgen de afwezigheid van Nidos er toch toe leiden dat een amv onvolledige dan wel per abuis onjuiste informatie verstrekt, dan kan dit door middel van correcties en aanvullingen op een later moment nog gewijzigd worden. Voor wat het nader gehoor betreft vindt over de vraag of Nidos aansluit altijd goede afstemming door de IND met Nidos plaats.

Vraag 20 en 21

Hoe wordt de keten van begeleiding en opvang van minderjarigen meer weerbaar gemaakt voor de onherroepelijke plotselinge stijgingen en dalingen in het aantal kinderen dat naar Nederland komt?

Hoe bezieet u de mogelijkheden tot verbetering van de opvang en begeleiding van minderjarigen als u tegelijk van plan bent de komende jaren meer dan 80% te gaan bezuinigen op het Nidos?

Antwoord 20 en 21

Op basis van ramingen van de instroom van het aantal amv wordt bepaald welke middelen de komende jaren noodzakelijk zijn voor de migratieketen en dus ook voor Nidos. Besluitvorming hierover en over eventuele verbeteringen van de opvang vindt plaats op de gebruikelijke momenten voor begrotingsbesluitvorming.

Daarbij geldt dat de begeleiding en opvang van amv beter kan worden ingericht, zoals ook geldt voor de opvang van volwassenen en gezinnen met kinderen, wanneer er sprake is van voldoende opvangplekken.

Vraag 22

In hoeverre acht u Nidos in staat om voldoende voogden en begeleiders aan te nemen en te behouden als er in de begroting staat dat er de komende jaren meer dan 80% wordt bezuinigd?

Antwoord 22

Zoals in het antwoord op vragen 20 en 21 aangegeven wordt op basis van de raming van de instroom van het aantal amv bepaald welke middelen de komende jaren noodzakelijk zijn voor Nidos. Daarbij is de inzet van het

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 19 637, nr. 3400.

kabinet erop gericht om met een breed pakket aan maatregelen het asielstelsel te hervormen en de instroom te beperken.

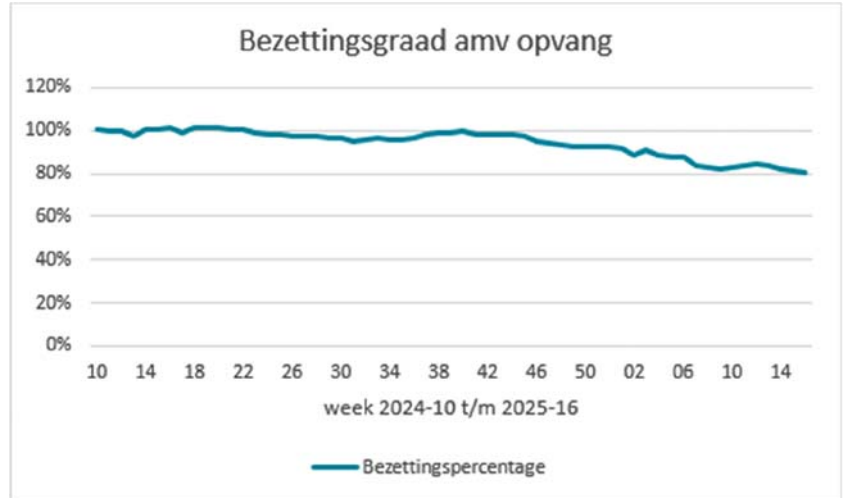
De komende periode blijf ik met het oog op de beschikbare middelen voor de migratieketen als geheel, en Nidos in het bijzonder, hierover goed met Nidos in gesprek.

Vraag 23

Hoe is de bezettingsgraad op dit moment ten aanzien van het aantal opvangplekken voor minderjarige vreemdelingen? Hoe denkt u voldoende kwalitatief goede plekken in COA-opvang en kleinschalige huisvesting te realiseren zonder spreidingswet?

Antwoord 23

In onderstaande grafiek⁹ is het verloop van de bezetting op amv-locaties (regulier en noodopvanglocaties) weergegeven voor de afgelopen periode:

Dit kabinet heeft in het regeerprogramma opgenomen de spreidingswet zo snel mogelijk in te trekken. Door middel van een fors pakket om de asielin-stroom te verminderen en de uitstroom te bevorderen, gaat het kabinet ervan uit dat er minder opvang nodig is. Momenteel is COA druk bezig om de door gemeenten aangeboden plekken op basis van de verdeelbesluiten te realiseren. De ambtenaren op het Ministerie van Asiel en Migratie kunnen daarbij ondersteunen. Daarnaast zijn voorstellen om de instroom te beperken met uw Kamer gedeeld.

De kleinschalige opvang door Nidos betreft huisvesting van statushouders. De capaciteitsopgave voor de kleinschalige opvang valt daarmee onder de wettelijke taakstelling voor gemeenten en niet onder de spreidingswet.

Vraag 24

Bent u bereid met alle ketenpartners te werken aan een verbeterplan, waarin niet alleen aandacht is voor de rol van Nidos, maar ook voor de keuzes die op dit moment vanuit het departement en de gehele keten gemaakt worden met betrekking tot de opvang en begeleiding van minderjarige vreemdelingen? Bent u bereid in dit verbeterplan aandacht te besteden aan financiering, plaatsing, monitoring, werving en behoud van personeel, groepsgrootte, screening en begeleiding van pleegouders, omgang met signalen van de werkvloer en met incidenten en omgang met fluctuaties in de instroom? Bent u bereid dit plan uiterlijk voor de zomer aan de Kamer te doen toekomen?

Antwoord 24

Nidos heeft naar aanleiding van de uitzending van Zembla een intern onderzoek opgestart naar alle amv opvanggezinnen. Nidos zal met alle amv die momenteel in een opvanggezin verblijven in gesprek gaan. De Inspectie

⁹ I.v.m. een gebrek aan doorstroom is het in de laatste periode mogelijk dat personen op de amv-locaties blijven indien zij 18 jaar worden.

van Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft ook een toezichtstraject opgestart bij Nidos. Het traject van de Inspectie heeft geleid tot een openbaar rapport wat op 1 juli 2025 is gepubliceerd¹⁰. Uw Kamer zal in een separate brief worden geïnformeerd over de uitkomsten van dit rapport.

In de tussentijd blijf ik uiteraard het gesprek met Nidos en de ketenpartners voeren over het verbeteren van de opvang en begeleiding van amv, ook in het licht van de uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen. Tevens voer ik in gezamenlijkheid met de Staatssecretaris Rechtsbescherming het gesprek over de werving en het behoud van personeel en de screening en begeleiding van opvanggezinnen. Met de lagere instroom van amv is de werkdruk van jeugdbeschermers enigszins verlicht, maar de situatie blijft precair. Alle inzet is er daarom op gericht om de huidige situatie voor amv in opvanggezinnen en de kleinschalige opvang te verbeteren.

Vraag 25

Bent u bereid deze vragen ruim voor het commissiedebat vreemdelingen- en asielbeleid van 24 april 2025 te beantwoorden?

Antwoord 25

Dat is helaas niet gelukt.

¹⁰ <https://www.igj.nl/publicaties/rapporten/2025/07/01/rapport-en-jongerenrapport-nidos-regio-apeldoorn>